ב"ה.

גליונות לעיון בפרשת השבוע

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ שנה רביעית
יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

כי תבוא (תשי"ה) כ"ו ט"ז - י"ט

א. מה מקום הקטע הזה בתוך הספר כולו?
וע' רמב"ן ט"ז ד"ה היום הזה ה' אלוקיך מצוך.
" גליון ואתחנן תש"ה שאלה 1א.

ב. ט"ז היום הזה ה' אלוקיך מצוך לעשות את החוקים האלה.
1. ראב"ע ד"ה היום הזה. מה בא להמיענו?
2. רש"י - ספורנו ד"ה היום הזה. מה ביניהם, בפירוש תחילת הפסוק?

ג. ט"ז ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך.
רמב"ן פרק ו' פסוק ה' ד"ה בכל לבבך עד ובדברי רבותינו.
ספורנו כאן " " " ; ד"ה ובכל נפשך.
כיצד מסביר כל אחד מהם את המושגים "לב" ו"נפש" ומה הוכחותיהם?

ד. פסוקים יז - יט. את ה' האמרת היום להיות לך לאלוקים וללכת בדרכיו...
וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה...
1. מהו היחס שבין פסוק יז' לפסוקים י"ח - יט'?
2xx. כיצד יש לבאר את החזרה על "לשמור מצוותיו" בפ' י"ח אחר שכבר נאמר "לשמור חוקיו ומצוותיו" בפסוק י"ז?
ענה לשאלה זו בעורת הפסוק (תהלים קמ"ז) "מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו ליישראל לא עשה כן לכל גוי..."

אx. יז - יח 1. מה פירוש "האמרת" "האמירך" לפי המפרשים הבאים?
רש"י ד"ה האמרת והאמירך.
ראב"ע " " עד ויאמר ר' יהודה הלוי (הפסוק המובא בדבריו לראיה - ישעיה י"ז ו').
רמב"ן " וטעם את ה' האמרת; ד"ה ולשמע בקולו החל מן וה' האמירך.
רשב"ם " האמרת; ד"ה וגם הוא האמירך.
ספורנו " את ה' האמרת
הירש "אמר" בהפעיל נמצא רק כאן. בבנין הפעיל משמעו רק: גרם, עזה שאיש אחר יאמר. ואולם לפי תוכן הפסוקים האלה מן הנמנע לפרש "את ה' האמרת" - גרמת לה' לאמר וכן הנמנע לפרש "והוא האמירך" - ה' גרם וסבב שאתה תאמר... יען גלוי וברור הוא שפסוק י"ז טעמו - התחייבות עם ישראל כלפי ה' וכן פסוק י"ח - י"ט הבטחת ה' לישראל. אמנם אין זה נדיר בתנ"ך שהדבר שעליו נאמר משהו יבוא כנושא ישיר (ביחס הפעול) לפעל "אמר". כמו "הוא הבאר אשר אמר ה' למשה (במדבר כ"א ט"ז) - אלו נאמר: "את ה' אמרת להיות לך לאלוקים" היה טעמך על ה' אמרת, שיהיה לך לאלוקים. וכמו כן אלו נאמר: ה' אמר אותך להיות לו היה מובנו: אלוקים דבר עליך שאתה תהיה לו לעם סגולה. אבל טעם "האמרת" ו"האמירך" הוא: אתה גרמת שיאמרו (היינו - העולם, תאנושות) על האלוקים שהוא יהיה לך לאלוקים והוא סבב ועשה שיאמרו עליך, שאתה עם סגולה. היינו קבלת עול מלכות שמים ע"י עם ישראל והבטחות ה' לישראל לא נשארו מעין הסכם פרטי-סודי בינם לבין עצמם, אלא הן גלויות וידועות לתבל ויושביה וחרותות על לבותיהם. מכאן ואילך יקרא שם ה' - אלוקי ישראל וישראל שמו - עם ה'...
2. במה שוים ובמה נבדלים זה מזה רשב"ם והירש?
xx3. מהי חולשתו של פירוש הרשב"ם?

ו. ספורנו ד"ה והיות לו עם סגולה.
והשוה גם דבריו שמות י"ט ה' ד"ה והייתם לי סגולה; ד"ה כי לי כל הארץ.
" " " " " ו' " ואתם תהיו לי ממלכת כהנים.
מה השאלה הצדולה והכללית שעליה עונה ספורנו בדבריו ומה תשובתו?

אז. רש"י י"ז ד"ה האמרת והאמירך.
רווה"ה (ר' וולף היידנהיים) בפרוש לרש"י הבנת המקרא: דברי רש"י כאן נגמרים במלים "לעם סגולה" והשאר הוא תוספת איזה תלמיד בחוץ והמעתיקים הכניסוהו בפנים, לכן איננו בדפוסים ישנים. וע' בפירוש רש"י מט' בדכות וצ"ל

ואלה דברי הגמרא לפירוש רש"י המובאים בדברי רווה"ה:
ברכות ו' ע"א: את ה' האמרת היום וה' האמירך היום. אמר להם הקב"ה לישראל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, שנ' "שמע ישראל ה' אלוקינו..." ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנ' "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ"...
רש"י: האמרת: לשון חשיבות ושבח כמו (תהלים צ"ד) יתאמרו כל פועלי און - ישתבחו.

1. על יסוד מה בא רווה"ה למסקנתו שלא כל המודפס בד"ח הזה בתומשים שלנו הם דברי רש"י (והטוה דברי רש"י תהלים צ"ד ד"ח יתאמרו "ישתבחו כמו האמרת והאמירך").

2xx. יש מפרשי רש"י המקימים את הגירסה המודפסת אצלנו. כיצד?